

[Bjørn Westh]

Vi mener, det er uheldigt med samdriftsgrænser over 25 km; det giver dårlig økonomi for landmanden, og det giver dårlig økonomi for samfundet ved f.eks. trafikuheld på vejene. Det giver varige strukturskader. Det er, som om ministeriet tror, at hvis det er dårligt, vil landmændene ikke gøre det. Desværre har vi set, at nogle landmænd gør det, køber jord over så lange afstande. Hvis man åbner op for dette, mener vi, at det er endnu vigtigere end tidligere med en god jordfordeling, men det vil regeringen så afskaffe. Det er simpelt hen forkert.

Vi ser gerne lempede erhvervsregler, men så må der også være bedre muligheder for suppleringsjord. De, der skal leve af at drive dansk landbrug, de, der er uddannet til det, skal have forsterket.

Vi vil gerne se på andre ejerformer, vi vil gerne se på gruppelandbrug, vi vil gerne se på andelslandbrug, vi vil gerne gøre forsøg med aktieskabslandbrug, men vi advarer mod fjerneje. Vi er bekymrede over reglerne med 30 års forpagtning; er det en åbning for fjerneje, vi ikke hidtil har set? Vi forstår ikke administrationen af landbrugsloven; skal erhvervsorganisationer have vetoret? Hvor er gartnerne i jordbrugskommissionerne? Hvor er lønmodtagerne i jordbrugskommissionerne?

Det er ikke noget godt lovforslag.

Rønholt (KF):

Dette lovforslag bygger på den analyse og de konklusioner, der er fremført i den såkaldte Bernstein II-delrapport. Heri står på side 6 vedrørende målsætningen:

»Det er regeringens målsætning, at dansk landbrug skal kunne klare sig uden offentlig støtte, og at effektive landbrug inden for rammerne af EF's fælles landbrugspolitik skal kunne give indtjenings- og arbejdsvilkår, som kan måle sig med andre erhverv, og samtidig give mulighed for en konsolidering af den enkelte bedrift. Regeringen lægger endvidere vægt på, at produktionen skal ske under etisk og miljømæssigt forsvarlige forhold.«

Denne formulering kunne godt være hentet fra Det Konservative Folkepartis landbrugspolitiske program.

Til trods for mange landbrugsstøtteordninger i tidens løb er man altså kommet til den erkendelse, at et vigtigt redskab til opnåelse af målsætningen er en væsentlig liberalisering af

landbrugsloven. Det er samtidig en indirekte erkendelse af, at mange støtteordninger er bevilget, fordi strukturudviklingen kunstigt har været holdt tilbage. I delrapporten står der endvidere:

»Meget tyder således på, at loven ikke er i overensstemmelse med det praktiske livs krav, og at loven indeholder begrænsninger, der opleves som uhensigtsmæssige.«

Antallet af landbrugsbedrifter faldt med 56 pct. fra 196.000 omkring 1960 til 87.000 i 1987. Den teknologiske udvikling gennem de sidste 30 år har medført betydelige produktivitetsstigninger. Da udnyttelsen af ny teknik ofte kræver produktion af en vis størrelse, har der i perioden været en tendens til stigende størrelsesøkonomi, det vil sige, at omkostningerne pr. produceret enhed falder med stigende bedriftsstørrelse.

Det er ikke noget nyt, når man betragter planteproduktionen isoleret, og det er heller ikke ukendt, at der inden for svine- og fjerkræsektoren er opnået væsentlige størrelsesøkonomiske fordele inden for de seneste år.

Det har været vanskeligere at vurdere stordriftsfordelene inden for mælkeproduktion, men det blev klart dokumenteret efter Landbrugsudvalgets besigtigelsestur til Israel i forrige uge, at der med anvendelse af edb vil ske en flytning af den øvre grænse for opnåelse af stordriftsfordele, også selv om man vurderer det miljømæssigt og ikke mindst etisk.

Kritikere af en liberalisering af landbrugsloven påstår ofte, at den animalske produktion vil falde og dermed også eksporten til skade for valutaindtjeningen og beskæftigelsen. Jeg vil ikke afvise, at det engang har været sådan, men det fremgår af delrapporten, at det er mellemgruppen og de store landbrug, der har haft vanskeligt ved at opfylde harmonibestemmelserne i henhold til havmiljøplanen, hvorfor der også konkluderes, at der kan opnås betydelige samfundsmæssige gevinster ved at flytte produktionen fra de mindste enheder til større enheder. Det gælder for alle tre produktionsgrene, dog mest udtalt for planteproduktionen.

Jeg vil dog gerne slå fast, at en liberalisering af landbrugsloven ikke har til formål at tvinge en strukturudvikling i en bestemt retning, men alene at skabe frihed for landmændene, så de, der ønsker at forblive i erhvervet, kan få de nødvendige udviklingsmuligheder, og de, der